

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
N. Pora, Botez Gordan, L. Iliescu, Al. Terziman, D. Ionescu-Scodrea, Ana
Codreanu, C. Scurtu, Ion Scăenaru, Maria Al. Hina, C. C. Petrovici, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pag. 7 și 8
— BANI 20 —

Un hoga ținând un discurs patriotic într'o stradă din Stambul

DIN „BUCUREȘTI D'ALTA DATA“ 1)

Dincolo de barriere...

de N. POBA

Dincolo de barierile „Cetății lui Bucur, după ce pierzi din ochi și cele de pe urmă îngrămădiri de cocioabe și bordee, pe jumătate ascunse în pământ, și iscodind, parcă, prin ochiuri de ferestruici cât pumnul, ivirea a cine știe căror nebănuite primejdii, — priveliștea întinselor ogoare te cuprinde cu nostalgia unui băragan fără de margini.

Din loc, în loc, este un **anc** urias și tirane rădăcini de viață întrerup monotonia circpiei, cu arătarea lor de epave ale lanțurilor de viață ce împrejmuiau orașul odinioară.

Iar mai încolo, linia țării împinzeste, în ceață, arătările verzi-albăstrii ale rămășițelor din vechii codri ai Vlasiei, ca niște dihanii ce ațin calca drumetului.

Clinchetul de aramă al zurgălăilor de la grumajii celor patru cai înhamați la o veche „birjă de Herasca“ prin nori de pulbere albă, te poartă cu gândul, cu zeci de ani înapoi, p'atunci, pe când erau viile în vlagă și pe când cramele se țineau sirag, dealungul șoselii, dincolo de barieri.

Pintecosul coviltir al uneia din birjile amintite cuprindea în bună voie toată fiota de prăsilă a unei gospodării de oameni ajunși cari se cărăbăneau, „cu cătel cu purcel“ cum se zice spre un lăcaș de liniște și întemare a sufletului și a cugetului.

Cu lada birjii și coșnițele pline ochiu, cu „de toate“ gospodăriile evlavioase se îndreptau spre una din multele minăstirii, oploșile în inima pădurilor ce încingeau orașul, din căle patru vinturile, ca niște îmbolduri la viața cuvioasă.

De la „Sin-Pietru“ și pînă la „Sintă Maria“, un șir de hramuri ale minăstirilor din jurul Bucureștilor, îmbiau pe mulți cu știința frumusețe a slujbelor și cu aceea a vieții de patriarhală retragere și reculegere din cuprinsul lor.

Din hram în hram, fețe alese și lume mai cum dă Dumnezeu găseau prilej, d'opotrivă, să mai uite câteva ceasuri, sau câteva zile, de viața ticătită a marelui oraș.

Iar primitoarele lăcașuri sfinte, înzestrate cu moșii mănoase, cu acareturi și dăni bogate, lăsate cu limbă de moarte, din neam în neam, de scoboritorii din vechile noastre familii boeresti, minăstirile se schimbau la față, ca prin minune, în sărbătorile din toată verii.

Ogrăzile și curțile largi, din cuprinsul minăstirii se prefăceau în adevărate furnicare de lume.

Iar casele albe, cu cerdacuri gospodărești, boltite pe deasupra pivnițelor, de multe poloboace în căpătoare, și cu pirlăciuri pierdute între brazde de răsuri, bujori și dalii cât statul omului, ce împodobeau ogrăzile și le smătau în fel de fel de fețe cu toatele vuietau de zumzetul de albine al maicilor și surorilor ca și de zinguritul glasurilor de copii ce roiau peste toți.

Și ici și cola se întîlneau cunoscuții.

— Noi suntem la maica Irina, vară bună cu soacră-mea.

— Și noi la maica Melania, so-ru'mea!

— Nu poțtești și „pe la noi“?

— Ba da... o să venim mîine, că astăzi am făgăduit maichii Steliana, maichii Elefteria, maichii...

Fiecare măicuță, mai ajunsă, mai bine așezată și putînd adăposti cite două, trei surori, trebuia să se bucure de cinstea de a găsdui, la sărbători, niscăi neamuri — ca singură amintire a vieții pocăite de mai nainte.

Și cum evlavioșii musafiri, soșiți fără prihană nu uitau să aducă plosca maichii gazde, și cite un săculeț cu cafea, vre-o două, trei clondire de untdelemn sau chiar o căpăfină de zahăr, firește că tuturor maicilor le dă inima brînci să primească „niște oameni“.

Odăile curate pahar, pururea proaspăt date cu var, își luau ochii cu bogăția de cergi, peschiruri, fote și marame, și cu minunatele lor preșuri și scoarțe, isvodite de mîini iscusite, tot în a-

litatea fețe, în cite împodobește soarele taințele crîngurilor.

Iar virtelnita și răsboiul își lămureau astfel ființarea în tovarășia făpturilor acelea sprintene, ce nu mai osteneau, cit era ziua de mare, golînd la borcane cu dulceață și frigîndu-și degetele pe ibricul de cafea.

Iar în cite o gospodărie de maică mai întărită masa se întindea, plină cu toate bunătățile de citeva ori de la slujba sfintei liturghii și pînă la utrenie.

Și atunci... „Cîntece ține-te, și suflote desnoadă-te!...“, cum glăsuște un vechi cîntec lumesc... Zaiafetul se închiega în lege, cu taifasuri și cîntece vesele, pînă a douazi, în crăpatul zorilor, cînd de peste tot răsunau, în prag urări și mulțumiri: Te lăsăm sănătoasă măicuță, Maica Domnului într'ajutor și să mai poțtești și la anu!...

Iar pentru cei ce n'aveau parte să se bucure de primirea vreunei cuvioase rubedenii, erau pregătite încăperile vesele ale arhondaricului...

Și multe și mărunte se petreceau și pe acolo, ca și în tainicul cuprins al minăstirilor, unde erau duse cu deasila fete de oameni cu dare de mîină infricoșăți

de urgia mărișului, cum luau calea schitului desamăgitele vieții și sătenii de cele lumesti.

Unele din aceste sterpe vltătare, firi alese, momite de ispita chiliei și de taințele închinării întru Domnul, se jertfeau cu dragă inimă pe altarul binelui casii părintești, reculegîndu-se în umilita haină a ispășirii păcatelor altora.

Se găsea, însă și de-acele ce se răsvrăteau la gîndul unei jertfe, la care nu se simțeau chemate. Și atunci... binecuvîntate și bine venite erau apropierea lumii celeil'alte, de lumea lor.

Și nu o singură dată s'a întîmplat, în nopțile de vară, ca odată cu „Crainou“ să răsără la marginea pădurii din preajma minăstirii, în ochii jînduiți de așteptare cite un adevărat „vîi de ghindă“, de cei „cu ochii n'îndă“...

Așa se izbăveau de osîndă unele din mielusele închinare ispășirii tuturor păcatelor unui neam, silindu-i pe bieții rămași fără de un sprijin puternic la sfintele altare, să capete la alte diate și la alte dăni sfintelor locașuri întru iertarea celor păcate.

Au trecut la cele veșnice, d'atunci, mulți și multe din cei-ce socoteau că-i bine să mai cugete omul și la suflet, și la ceea lume în care vrînd, nevrînd, dăm cu totii.

S'au deschis peste măsură ochii minților și triumful materiei prea a fost trîmbițat, în pofida năzuințelor de domnie a sufletului, pentru ca lumea să-și întoarcă față de la cele cerești.

„S'a întors mașina lumii...“ cum spune singurul astru suflet mare și mare poet. Și astăzi sunt priviți drept smintii și zănatici cei, ce mai rătăcesc cu privirile spre cer, ca și acei, ce năzuiesc spre împărăția sufletului.

Nu-i de mirare, deci, că tot mai mulți sunt cei, ce esclisec cu ocări și cu sudălmii traiul stîngher al chinovnicilor, cum sunt din ce în ce mai puțini cei ce mai cugetă la ale sufletului.

Iar meritul sfintelor lăcașuri scade pe zi ce trece, dăniile li-s forțate de alte necesități sociale și dragostea cîntărilor, vovozii darnici de odinoră, față de minăstiri licite, ca amurgul unei vieți mai curate, în pizaniile cîntărilor, păstrate încă, în tindele vechilor minăstiri.

Dar cînsuf lor pare c'a sunat. Domnia pocăitor mulțumite în fel și chipuri, în marile orașe, goneste din cuprinsul părgănitelor lăcașuri pe acei ce alergaseră acolo pentru reculegere și iastrenare de cele lumesti.

Și pe încetul sfintele lăcașuri de odinoră sunt pustite de vîntul noilor vremi, și se prefac, deadreptul, în ruini trecute, cel mult, în catastifile monumentelor istorice.

De „minăstirea Plumbuita“ clădită de Matei Vodă Basarab, chiar la marginea Bucureștilor, în valea Colentinei, în locul unde a fugărit oastea de mercenari a lui Leon Vodă — cine mai pomenește!

O ruină tristă, cuib de ciori, și încăpătoare beciori, prefăcute într-o simplă ghețarie, de vre-un pravoslavnic negustor — așa dănuia, pînă mai acum citi-va ani, scorojită de ploii și dărâmată pe jumătate de cameni „Plumbuita“ lui Matei Vodă Basarab.

De altminteri, printr'un ciudat capriciu al sorții, nici unul din lăcașurile clădite de cuceritul voivod, iubitor de lipărituri alese, nici unul n'a rămas în picioare, cel puțin din București. O soartă și mai tristă a avut „Sărindarul“ pe locul căreia crește acum „Palatul Cercului militar“.

RUGĂSIUNE PENTRU PACE

*Ingenunchind, o Doamne 'n umilință,
Cu ochii plânși, cu inima în jale.
Plec fruntea mea, ce-a stat în pocăință,
Pe treptele sfîșite-a Casei Tale.*

*Și cer umil, întoarce'Ti nemăluită
Privirea Ta de Tată, uitînd mânia,
Și fă un semn spre lumea înrăjbită
Spre-a-i aminti că numai Tu ai Domnia.*

*Căci ei, greșiți, crezînd că's mari ca Tine,
Numele Tău cel sfînt luînd fac crime,
De-al căror vîz întorsu-Te-ai cu asprime
Și n'ai mai vrut să știi de rău, de bine.*

*Un iad de foc și sânge e pămîntul,
Sodoma și Gomora 's plerse urme,
Vai, țări întregi își pregătesc mormîntul..*

*Aibi milă, Tu, ce vindeci suferințe,
De-acei ce plîng și s'fără viață n'chimuri,
De-acei ce mor lăsînd scumpe ființe
În depărtări și'n negrele destinuri;*

*De copilași, de soațe, de bătrîne,
Care rămîn plîngînd, în disperare,
Rătăcitori pe drumuri, fără pîine
Făr'un azil în zilele amare.*

*În agonii, bătrîni, cu brațe întinse,
Mor, tot chemînd zadarnic așteptăți;
Și'n ochii stinși și mari, zările aprinse
Sclîpesc de fulgerarea-atîtor nați...*

*De-un an întreg e lumea în războae,
De-un an întreg prin șanturi, ca mormîntul,
Se varsă foc și plîns, sânge'n șuvoae,
Și mor martiri... și gemăt duce vîntul.*

*Îndură-Te, o bun, ceresc Părinte,
Stăpîn etern și-a toate Făcătorul,
Lumină dai Tu soarelui ferbinte
Și viață dai pămîntului și izvorul.*

*Și ai creat pe om, ca să-l rodească,
Și pe Isus să-i predice iubirea!
Cu mila Ta și-a Lui, dumnezească,
Dați pacea pe pămînt și înfrățirea!..*

Botez Gordon-Iași

1) Fragment din volumul cu acelaș nume, ce va apare în curînd.

De aceia puținele lăcașuri sfinte, ce mai viează, în din greu pept nevoilor de prefacere cu care vremile nouă cată să îngroape, cît mai grabnic și ultimele reminiscențe ale trecutului.

Comunicatul S. S. R.

Printre scriitorii noștri a fost multă frământare în zilele din urmă. Cel dintâi comunicat, prin care S. S. R. declară că nu se amestecă în luptele provocate de chestia externă lăsând membrilor libertatea convingerilor și manifestărilor, a nemulțumit pe aceia dintre scriitori cari socoteau de bine ca societatea lor să nu stea departe de frământările care absorb un neam întreg dornic de împlinirea idealului său național.

Și nici nu era românesc lucru, nu se putea adminte ca oficialitatea scriitorimii noastre să doarmă în umbră când toți românii așteaptă să răsară soarele aspirațiilor noastre de demult.

S. S. R. a publicat un al doilea comunicat în care, după ce condamnă presa vândută, declară „deplin solidară cu membrii săi ardeleni, bucovineni și basarabeni, că nu se desistă o clipă dela vechea luptă pentru biruința idealului național integral”.

Comunicat se încheie arătând că S. S. R. înălțură „categoric orice amestec cu vreo politică de partid”.

Sunt vrednici de laudă acei cari au întocmit și semnat textul acestui comunicat. Scriitorii trebuie să rămână în serele senine ale cugetării de unde pot să privească lucrurile în toată libertatea, fără ură și fără părtinire. Numai o judecată astfel luminată de speranțele viitorului a putut ține la „vechea luptă pentru biruința idealului național integral”. Pentru scriitorii nu trebuie să existe preferințe cum pentru nici un român nu trebuie să existe preferințe în chestia idealului național.

Scriitorii noștri nu pot fi străini de doinele Ardealului și Bucovinei, de graiul limpede din Maramureș, de legendele noastre din Crișana și Banat. Ei cari au simțit maiestria graiului din oricui și comorile de limbă ale străvechilor latapiseți moldovenesti ei trebuie să se simtă solidari cu ardeleni, bucovineni și basarabeni pentru că toți ne sunt frați, ai căroro străbunici ne-au lăsat lumină acestui grai bogat și mlădios cu care se înalță literatura acestui neam.

Scriitorii nu trebuie să uite că sunt români admirabili acolo în Pind, unde legenda așează Olimpul din mituri, cum sunt români dealungul Dunării malului drept și până chiar în depărtatele de noi sate ale Istriei unde rheto-românii, cu chipul lor romanic, par coborâți de pe columna din Roma.

În înțelegerea acestor adevăruri, care stabilesc măreția noastră latină și întinderea neamului nostru răsunat de vitregia zilelor, stă răsnetul luptei pentru unitatea cel puțin culturală dar reală a românilor din toate unghiurile lumii.

Căci nu e vorba numai de împlinirea unui ideal teritorial care va trebui să fie și va fi — ci grija mare trebuie să fie ca, la socoteala cea mare, să avem deplină libertatea de a ne lumina frații de oriunde s'ar găsi și sub orice sudetie străină. Or grija această cui incumbă mai mult decât scriitorilor neamului?

Cine — după trecerea vifarniței acestor zile — va avea suprema datorie de a răscoli isvoarele de pe Vulea Timecului, din cuprinsurile Pindului, din munții istrieni ca, din călătoriile ce vor

Intrarea într'o tranșee franceză

face acolo, să ne aducă noi prilejuri de emoții literare și estetice, noblețea unor avânturi nouă care să respire din scrierile lor?

Cine de cât cântăreții și povestitorii neamului vor putea să clădească acolo Case de cetire românești pentru ca maiestatea limbii noastre să nu cunoască stavili în ajungerea ei dela români la români?

Acesta e un mare semn de întrebare, un punct nou în programul de mâine al S. S. R.

— Dacă această societate, pe care o felicit din inimă pentru ideea comunicatului din urmă, — ar fi renunțat la inspirațiuni ieftine de cafenele, la avânturi ușoare de reviste rentabile sau la culisele ei, faimoasele ei culise unde se fierbea piatra urei ne prielnice sufletului de artist, ar fi pornit din timp la opera schițată în rândurile acestea; conștiința națională ar fi răsunit și mai mândru în inimile românilor, afirmând cu tărie solidaritatea noastră de români.

Și nu vorbesc aci cu dojana urei, și nu mă gândesc la acei scriitori luminoși al căror suflet a bătut totdeauna în ritmul aspirațiilor acestui neam glorios, ci cuget la îndreptarea acelora cari au răstăcit calea plăcându-le să huzurească mai mult în farnientismul unei poezii geometrice dar care n'avea nimic de-a face cu limpeziciunea cristalină a isvoarelor adânci.

Dacă intelectualii noștri, inteli-

gența tânără, dornică și generoasă, s'ar fi grupat într'o numeroasă pleiadă de artiști, scriitori, oameni de știință și propagandiști neșovăielnici, ne-am fi făcut în treagă datoria, așa cum, și-o fac de mult străinii la ei acasă, și opera cea mare s'ar fi cunoscut azi. N'am asistat la lupte între frați, la invinovățiri urâte de o parte și de alta, la un întreg proces de disoluțiune iar nu de progres.

Iată pentru ce mă gândesc cu bucurie la comunicatul din urmă al S. S. R. și salut cu toată însuflețirea pe aceia cari l-au întocmit și l-au iscălit.

Et nunc crudinam...
I. Iliescu

ASPECT DE TOAMNA

Zori de ziuă. Frunze moarte
Lin își scutură copacii,
Iar pe stradele deșarte
Se ivesc, treptat, săracii.

Trece-un stol de corbi ernatici;
Nori grăbiți pe cer se-adună:
Parcă-s triburi de sălbatici
Ce-ar voi să se răpună.

Pe când ploaia bate 'n geamuri,
Cu greu freamăt de suspine
Vântul plânge printre ramuri
Jale: toamnei care vine!

Al. Terziman

Un convoi englez de aprovizionare

ISTORIA LUI BOURET¹⁾

Amicul Bouret era un om cum secade și foarte simpatic, pentru că-și păstrase aproape cu sfintețe, moravurile simple și bunătațea de inimă, cari făceau din el providența oamenilor săraci. Fusesse pe vremuri administratorul general al veniturilor statului, cu care ocaziune, realizase o avere fabuloasă. Într'un timp critic, Bouret împrumutase vre-o trei sau patru milioane regelui Ludovic al XV și cum acesta nu se prea arăta deloc grăbit, ca să-i restituie banii, orgoliosul financiar se gândi să obțină, în locul procentelor întârziate ale creanței sale, *favorarea de a fi prezentat la Curte*.

Pretenția era în adevăr exagerată. Cum, un cămătar, un om care nu avea pergamente și titluri de noblețe, la curtea... Lucrul acesta părea așa de extraordinar, încât lumea râdea cu poftă de inocenta dorință a amicului Bouret. Totuși, financiarul, insistă atât de mult, încât s'a găsit un suflet caritabil care la o adunare profitând de faptul că Ludovic era bîre dispus, a spus regelui un cuvânt relativ la dorința imperioasă a lui Bouret.

Ludovic al XV, în amintirea milioanei ce datora, a primit propunerea și s'au aranjat astfel lucrurile încât într'o zi a întâlnind pe Bouret, în parcul regal de la Marly, i-a spus:

— Ah, amicul meu, de când nu te-am văzut! Ce faci?... Întruna din zilele acestea, când voi fi disponibil, am să te vizitez la țară, ca să gust din piersicile d-tale, despre care am fost informat că sunt delicioase.

Fericitul Bouret se făcu roșu de plăcere. Ce glorie pentru el!... Regele să-l viziteze la țară!... Dar asta era mai mult de cât spera!

Totuși, un punct negru amenință să întunece cerul strălucitor al bucuriei sale. Amicul Bouret nu avea nici moșie, nici grădină și prin urmare nu avea nici piersici. Astfel stînd lucrurile ce era de făcut?... Cu milioanele lui însă, fostul administrator general a eșit lesne din încurcătură. În câte-va zile numai, el și-a cumpărat o moșie, a construit un elegant pavilion, a făcut o splendidă grădi-

1) Sub titlul de mai sus, ziarul parizian Le Temps publică o prea frumoasă pagină de istorie anecdotică, în care sunt descrise peripecțiile unui francez Bouret, mare financiar din timpul lui Ludovic al XV. N. T.

nă cu alee largi și bine întreținute, plântând în ea cei mai frumoși piersici, cari existau, și când totul era gata, așteptă cu multă mândrie vizita suveranului. Trecu însă toamna, fără ca regele să se gândească a-l vizita. Toamna următoare are pe sfârșit, când un amic a amintit lui Ludovic al XV de promisiunea făcută sârmanului Bouret.

— A, da, uitasem, a răspuns Suveranul, comunică însă lui Bouret să mai aștepte puțin. Uite, într-o zi când voi trece la Fontainebleau, am să mă opresc la dânsul, ca să prânzesc.

Bietul Bouret a crezut că înnebuneste, când a auzit noua făgăduință.

Din nefericire, casa de la țară, pe care o cumpărase, nu era situată în drumul faimoasei reședințe regale și trebuia neapărat să se mute.

Cumpără dar un loc pe malul Senei; clădi o impunătoare vilă, comandă sticlărie și farfurii, servetele și fețe de mese cu insignele regale, angajă o armată de servitori și bucătari, iar când totul fu terminat cu prețul a peste două milioane. Bouret se puse din nou pe așteptare. Trei ani de frământări și emoțiuni penibile trecură. Când iarăși cineva aminti regelui Ludovic de promisiunea făcută, răspunsul a fost splendid.

— Vai, bietul Bouret, nici nu mă gândeam la el! Li datorez o compensație și am să mă duc într-una din zilele acestea, la vânatoare de cerbi în pădurile lui!...

Dorința lui Ludovic a fost imediat comunicată lui Bouret, care din nefericire neavând nici pădure, nici cerbi, — a cheltuit din nou milioane, spre a satisface capriciul înaltului său oaspe și în câteva săptămâni, totul era gata. — pădurea, cerbii, echipajele de vânatoare, în același timp învăță el singur să călărească!... Regele nu a venit însă nici de astă dată.

— Bouret? Dar cine mai este și acest Bouret, cu care mă plictisii mereu?... a întrebat Ludovic al XV, când cineva îi aminti din nou de promisiunea făcută.

— A, da. Imi amintesc. Comunică-i că am să găsduesc într-o noapte la el.

Călătoria la Fontainebleau dintr-o dată, mă obosește și am să mă opresc să dorm la el...

De astă dată bietul Bouret, a cheltuit enorm. A construit în mijlocul pădurei, un adevărat palat din hasme, pe care l'a mobilat cu un lux nemai pomenit. E de ajuns să spun că, cei mai mari pictori ai Franței am fost chemați ca să decoreze saloanele și camera de culcare a regelui Ludovic, iar Voltaire a făcut versuri ocazionale, celebrând marele eveniment.

Și spre a da o și mai mare

solemnitate primirei Suveranului Franței, amicul Bouret a făcut supremul sacrificiu, de a se însura cu o fată lăunară și frumoasă. Data vizitei fusese fixată, pentru ziua de 11 Maiu 1774 și imediat după masă, Bouret s'a așezat, cu mare pompă, cu soția și numeroșii săi lachei, pe marginea drumului în întâmpinarea cortegiului regal, care trebuia să sosească. După câteva ceasuri de așteptare, un călăreț se zări în depărtare, venind în galop turbat.

— El este, se gândi Bouret și inima sa tresări de emoție. Cavalierul trecu însă înainte, fără a se opri.

— Hei domnule, oprește-te a strigat Bouret. Aici e... La mine vine regele!

— Regele! — a răspuns cavalerul. Regele a murit eri la Versailles. Sunt trimis să comunic stirea la Fontainebleau. Și călărețul a dispărut într'un nou de praf.

Sârmanul Bouret, fost administrator general al veniturilor statului, — creditorul regelui Ludovic al XV, nu a putut suporta această ultimă și crudă decepțiune a orgoliului său. El s'a sinucis, câteva timp după înmormântarea regelui.

Cheltuiuse 15 milioane cu recepțiile oaspetelui său regal... fără să-l poată o singură dată vedea! Nu a putut suporta vanității și a preferat să moară.

D. Ionescu-Scodrea.

NU STIU!

Nu știu cine-mi face astăzi
Biată inimă să-mi bată!
Rismul cântului iubirei
Azi iar vine să mă fure
Și s'aprinde-a mea simțrie...
— Cărărușa din pădure,
Ea e vinovată!

Și-apoi vezi, la moară aș
Se sbătea în dulce ropot...
Și 'n pădurea cea vecină
Se 'ngâdnau prin foi zefirii; —
Tu aveai în ochi lumină,
Și ne-au prins deodată mirii
Sufletești, în șopot

De isvor, în cânt de păsări
In parfum de flori de nalbă,—
Drept beteală mândrul soare
Ne-a 'mpletit în raze — blândul —
Tu, cu mâini tremurătoare,
Mi-ai prins gâtul cuprinzându-l.
Dragostea ta salbă.

Ana Codreanu

In focul acțiunii

SĂ CÂNT

Ași vrea să cânt un cântec ne mai cântat în viață,
Un cântec plin de vraje, de dragoste și dor
Să strălucească 'ntr'ânsul întâia dimineață.

Ași vrea să cânt un cântec divin, înălțător,
In suflet să'ți deștepte iubirea cea mai sfântă,
Cântarea mea să'ți pară al ingerilor cor...

S'atunci, în mângăderăți să-mi spui: «O, cum m'avintă
Accentele ce zboară din liră tot mai sus!» —
Să-mi fi inger de pază când gânduri mă frământă!

Să nu mai plâng pe groapa norocului apus
Precum ar plânge 'n toamnă o floare 'ntârziată
Când vîntu-o biciuește și vîlaga i s'a dus...

Aș vrea să cânt, iubito, s'ascuți extaziată!

S. Hortopan.

Viața artistică și literară

Altădată, luna Septembrie venia odată cu culesul viilor și cu o colecție de lucrări literare. De astădată însă, în domeniul publicisticii literare originale, domnește tăcerea. Autorii n'au curaj să scrie oare, sau editorii n'au deslușă tragere de inimă să tipărească?

Literatura cea mai frecventă în luna aceasta s'a redus ea... literatura cărților didactice, care deși alcătuite după unul și același program școlar, se înmulțesc totuși cu efuziune.

Spini (poezii) de A. Steuerman. Volumul acesta de poezii, Steuerman l'a complectat din poeziile sale de altădată, adăugând și câteva inedite. E caracteristică o poezie din volum:

„Voind prin versurile mele
Cu două neamuri să mă 'mpac,
La unul am luat necazul
La celalt graiul să-l îmbrac.

N'a vrut întâiul să m'asculte,—
Că n'am vorbit în limba lui,
Al doilea mi-a zis: „Durerea
Nu este a mea, dece mi-o spui?”

Poetul Steuerman spune în însăși prefața volumului, că a selectat poeziile după un criteriu, cam ciudat — subiecte e-vreești. Poeziile sale, oricare ar fi criteriul de alegere, sunt multe cunoscute, și cântate, ca romane: „Eu nu mai iubesc, dar mă îndeamnă.”

Sau „Iubită, plec în depărtare.
Iar când sunt citite în volum,
Împresia de limpede și sinceră

găsire a tonului, a atmosferii a sentimentalității, care-ți trebuie, cititor, care nu poți să-ți înțelegi forforta unor gânduri, sau învălmășala unor sentimente, — face ca poeziile lui Steuerman să fie adesea fredonate chiar când n'au o melodie anume.

Arta iubirei a lui Ovidiu a găsit un traducător în d. D. Stoicescu, care a cântat numai traducerea exactă din cuprinsul versului latin.

Traducerea aceasta, fiindcă e numai exactă, rămâne o tălmăcire a textului latin, necesară elevilor de liceu, dacă Ars amandî s'ar preda în vre-o clasă.

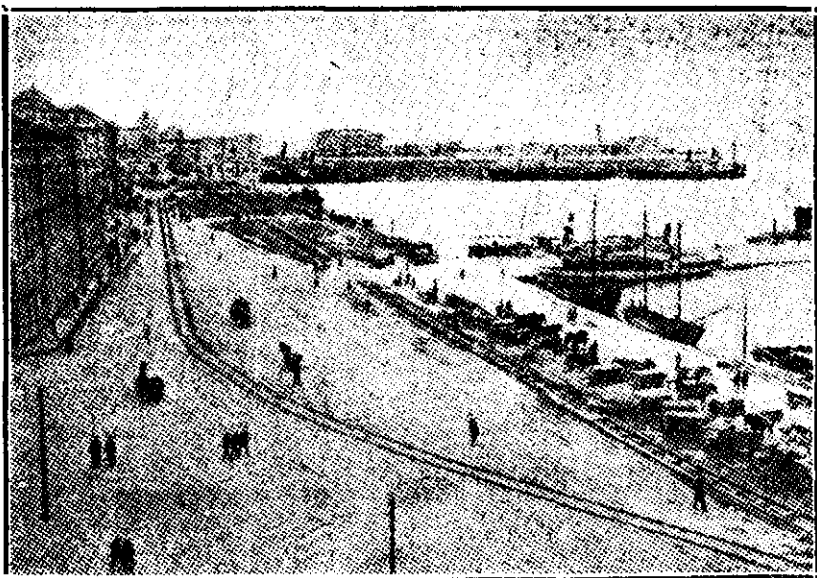
Pentru cititorii ceilalți, lucrarea d-lui Stoicescu e prea depărtată de putința de a fi atrăgătoare.

Aziul de noapte face serie la Teatrul Național. Pare curios, că intermitent cu o piesă ușoară, frivolă cum e Cocuța, piesa tare, dărză a lui Gorki ține încordați nervii publicului nostru teatral.

Aziul de noapte a pus în evidență atât autorilor de teatru, cât și actorilor, un motiv nou în meșteșugul teatralului.

Piesa aceasta n'are în ea nimic teatral, nimic distractiv; dar utilizând mijloacele cele mai simple — realitatea în forma ei cea mai sinceră — putut să producă efecte covârșitoare de dramatism asupra spectatorilor.

La Teatrul Leon M. Popescu s'au început repeziile companiei de operă — de sub conducerea d-lui C. Stănescu-Cerna, în vederea stagiunii care se va deschide în curând.

PORTUL TRIEST

EX-LIBRIS

Elogiul frumuseții. G. T. N. Varone.

Omul e mașină care gândește și cel mai mare păcat al acestei mașini e atunci când gândește prea mult, de oarece, sau simte nevoia imperioasă să vorbească, sau să scrie. Ar fi o mașină mai cum se cade omul, dacă nu ar fi uneori prea mult hrănită, nu numai cu diferite elemente chimice necesare trupului, ci și cu idei.

Lumea aceasta a gândurilor, a ideilor e foarte periculoasă, de oarece ideile pot să strice uneori buna funcționare a mașinei.

Priviți o mașină omenească, ce nu primește alte idei de cât cele obișnuite; mașina merge admirabil, echilibrul e statornic; această mașină ar dura în seula seculorum, dacă nu ar surveni moartea fizică, ce risipește și lumea ideilor. Cu fiecare om moare o lume, dar bine înțeles, toate aceste lumi sunt așa de sărăcăcioase, în cât nici că se observă dispariția lor.

Dar e mai bine așa, de cât cu idei nenumărate? De sigur, dacă prea multe idei strică echilibrul.

Cititorii se vor mira poate că m'am apucat să scriu altfel de cât obișnuiesc, eu un biet recensent de scrieri literare, dar vina nu e a mea, ci a d-lui Varone care a scris și a tipărit „Elogiul frumuseții”. Pe semne că având un creier normal, adică mediocru, capul meu făcând parte din milioanele de capete ce pot să dispară fără ca lumea ideilor să sufere, m'a năucit „cantitatea” de idei cuprinse într'o cărticică ce o pot citi într'o singură oră.

Și cu toate acestea d. Varone scrie frumos, aceasta nu pot să neg. Îl admir de modul dibaci cum jonglează cu atâtea idei, sau mai bine zis, am un respect colossal pentru erudiția d-sale pe care i-am imputat-o și cu alt prilej.

Mă apucă o adevărată amețală, când îl văd aruncând în sus miile de idei despre frumos, bine, adevăr, despre tăcere, singurătate, căsătorie, morală, amor patriotism, despre filosofi și artiști, literați etc., prinzindu-le iarăși și iarăși asvârlindu-le.

De sigur, aceiași impresie va face scrierea d-sale asupra tuturor oamenilor mediocrii ca mine, căroră le trebuie timp mult, ca să se gândească ceva mai serios, măcar la una din ideile pe care d. Varone le vîntură cu atâta abilitate.

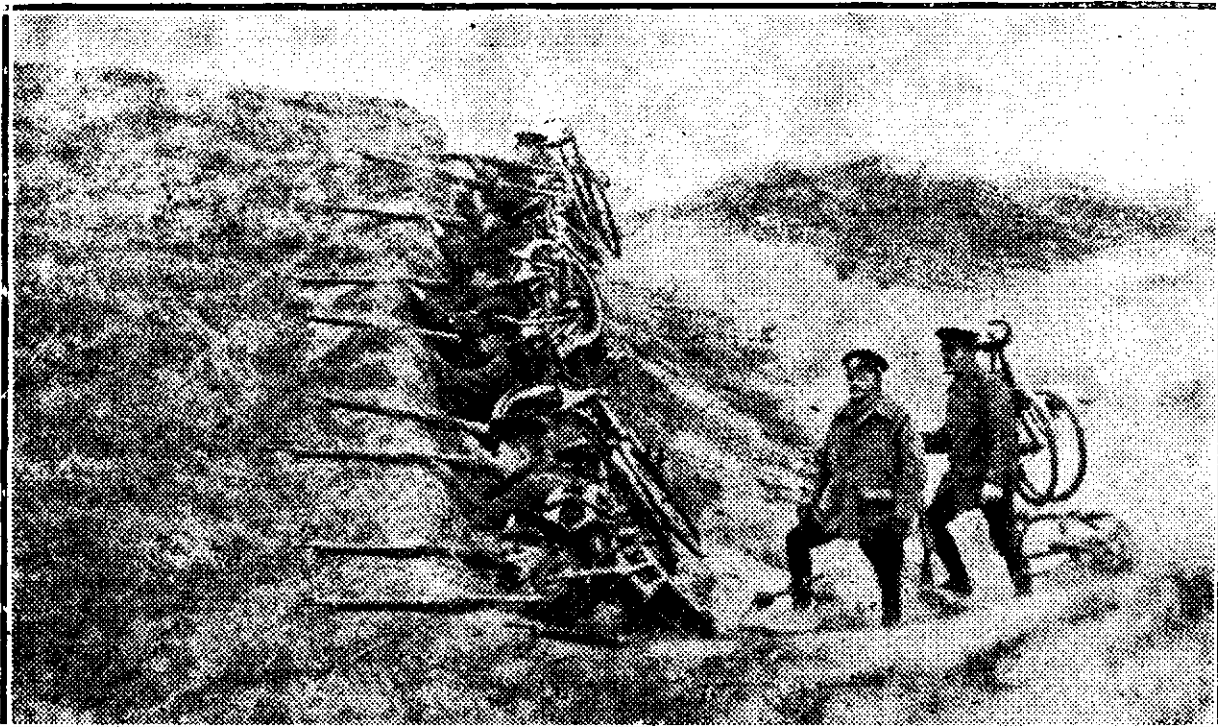
Și spune, cu toate acestea lucruri foarte interesante, dar pe care mai mult le ghicesc, căci uneori mă împiedică de a înțelege, expresiuni prea adânci, sau fine ca „furoarea nervilor senzuali”. (In paranteză bătrânul meu prieten Nicolae Tînc, protestează contra ortografiei cuvântului *senzuali*, care ar trebui scris cu s. Nu protestează în contra cuvântului în sine, aceasta pot să vă asigur).

Cum sunt bun prieten al stelarilor, se revoltă întroaga mea mediocritate, când aud pe d. Varone, spunând că „în golul planetar, sunt aprinse multe candelă: stele”.

Din tot ce am înțeles mai bine e fraza: „un pom e ca și un om; are meritul că e simplă, chiar dacă s'ar găsi cineva care să spună că e veche, veche ca și omenirea.”

Necazul însă de a fi om normal, care nu poate primi și rumega mai multe idei de cât poate capul lui, mă face să imit părerea, că d. Varone vrea să spună mai mult de cât știe, că e un domn foarte cum se cade, care s'ar crede înjosit dacă nu s'ar preocupa de mai multe idei de cât cei care îl înconjoară.

Și atunci ne înțelegem mai ușor: dacă lășăm de o parte citățile d-sale din Maeterlinck Bau-

Cicliști englezi în luptă în regiunea canalului Iser.

DEDICAȚIE

Un suflu divin făcă să-ți răsara
O clipă surisul pe buze,
Cu ochi de lumină, scoteai din vioară
Cântări inspirate de muze.

Pierdut ca în vise, sub vraja chemării
Lăsa să te legene dorul;
Cum vîntul se-alintă pe undele mării
Treceai peste inimi fiorul.

Chemai după tine pe toți în alt cer,
Creat sub puterea iubirii,
În lumea în care durerile pier
Croind un drum lin fericirii.

Din coarde, sub mîna nervoasă, curgea
Potopul de note divine
Și flacăra geniului tânăr lucea
În ochi-ți întorși către mine.

Și-atunci, visătoare, prindeam să te-ascult
Privind ne încetăt fața pală
Și'n suflet simțeam că se nălță un cult
Spre o țară — a ta—ideală.

Acuma vin iarăși să-mi cînti dacă vrei,
Să-mi cânti, poate ultima dată...
I-o! da trandafirul și poate-o să-l lei,
Așa precum mîna-ți l'a luat ș'altădată.

MARIA AL. HINA

delaire, Victor Hugo, Jean Jacques Rousseau, Buffon, La Rochefoucauld, Proudhon, Pascal, Labruyère, Littrée, De Ségur, De Bonald, etc. etc., sute alții, atunci avem aface cu un tânăr talentat, care într'o zi, când va arunca peste bord câteva bagaje nefolositoare, când va putea să vadă în cotro bate vîntul, va putea să-și ducă talentul literar într'un port sigur, la adăpost de furtuna ideilor.

Gîndul acesta mă mîngăie și îmi-dă curajul să tai filele viitoare scrieri a d-lui Varone.

Spade strămoșești. Smara. Proză și poezii patriotice. O frumoasă copertă colorată, în care Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Carol I și alți voievozi ai țării românești, cu săbilele scoase au seborât Car-

pații în cealaltă parte și pe cai înspumegați aleargă să pună stăpînire pe vechia moșie românească.

Noua operă a doamnei Smara e dedicată principilor Carol, Nicolae și Mircea, armatei, școlarilor și cercetașilor.

Urmează poezii ale căror titluri răsunătoare deșteaptă în minte imagini scumpe tuturor Românilor.

Poeziile pe care le publică d-na Smara în acest volum vor găsi de sigur, nenumărați cititori în aceste momente de înflăcărat patriotism.

Albert.

Ziarul și războiul

Ziarul joacă astăzi în viața noastră un rol cu mult mai mare ca în timp de pace. El este așteptat cu ardoare, savurat cu lăcomie căci el este mijlocitorul între noi și marile evenimente cari se petrec în depărtare și cari totuși ne privesc atât de aproape.

Și în timpurile trecute, firește că era foarte mare necesitatea de a afla știri și noutăți, când se aprindea torța războiului și astfel deci războiul obținu o influență importantă asupra înființării și dezvoltării ziarului. Anticitatea avea în *Acta diurna* înființată de Iuliu Cesar o întocmire asemănătoare cu ziarul deoarece pe timpul Romanilor nu există ziaristica în sensul de azi. Dar și în publicațiunile Statului roman, războiul, această „vecinică afacere” a imperiului roman ocupă locul cel mai însemnat.

În evul mediu știrile erau răspândite numai prin comunicări particulare.

Primele urme de organizație a serviciului de știri se găsesc în veacurile 12 și 13 în expedierea de scrisori prin curierii mănăstirilor, universităților și ai înalților demnitari. În veacurile 14 și 15 în care se formaseră deja instituțiunile curierilor orașenești auzim pentru prima oară cuvântul „Ziar”, care primordial însemna: ce se întâmplă, în vreme, un eveniment contemporan, apoi o știre despre astfel de evenimente mondiale și strigătul de războiu sunt cuprinsul principal al unui astfel de „Ziar” medieval. Scrisorile cari vorbesc despre aceasta, erau păstrate în arhivele primăriilor.

Comunicarea cea mai veche despre aceasta se referă la expedițiile Armagnacilor, în primii 40 de ani din veacul XV. Există nu mai puțin ca 188 scrisori asupra aceluși război, care se află păstrate în arhiva orașului Frankfurt pe Main. Între ele se află trei diferite istorisiri, asupra bătăliei de la St. Jacob; cea dintâi provine din Zürich, a doua din Strassburg și a treia a fost trimisă de consilierul orașului Basel cancelariei consiliului din Frankfurt.

Cu încetul se formară puncte centrale hotărîte, în care veneau știri din toată lumea. Principii și orașele întrețineau corespondenți plătiți în locurile cele mai importante: Raportele erau aranjate în ziare scrise, cari însă nu pătrundeau în straturile poporului. Corespondenți zelozi și primitori

regulați de noutăți erau marii humaniști și reformatori ai veacului al XVI-lea.

Mai cu seamă Melanhton posedă numeroase legături în toate părțile Germaniei și a țărilor vecine și astfel intrunea în mână sa un bogat tezaur de știri cu care aproviziona pe amicii săi și mai cu seamă pe principii.

În această corespondență a lui Melanhton se tratează în primul rând evenimente războinice, și mai înainte de toate amenințarea țărilor Europei centrale de către preoții turci cari adhră la noua învățătură și anunțau apoi prin Viena, Cracovia și Breslau sau din Constantinopol prin Venetia știri despre decursul războiului cu Turcii. Afară de aceea Melanhton primi știri amănunțite din diferite teatre ale războiului, cari sunt amestecate cu povestiri superstițioase despre ploii cu sânge, cutremure, comete etc.

Aceste ziare scrise fură colectate și răspândite, dar trecu cea mai mare parte a veacului al 15-lea până când un om deștept veni la idea ca să tipărească aceste rapoarte și broșurile să le pună în comerț la timpuri anumite. Și acest pas important în dezvoltarea ziarului fu provocat printr-un eveniment războinic. Erau așa numitele „certuri regale” în cari majoritatea cetățenilor din Colonia se revoltase contra arhiepiscopului. Aceste rapoarte asupra conflictului fură tipărite și publicate în broșuri, cari apăreau de două ori pe an și formează embrionul ziarelor moderne.

La începutul veacului al 17-lea timpurile deveniră din ce în ce mai neliniștite și războiul de 30 de ani dădu prilej ca broșurile să apară odată pe săptămână.

Cornel Scartu

CANTEC DE TOAMNA

Ploaia cîntă-afară,
Stropii 'mi cîntă 'n pod;
Ploaia cîntă-afară,
Parcă 'n astă seară,
Cîntă un prohod.

Și mă uit pe stradă,
Nimeni... e tîrziu.
Și mă uit pe stradă,
O, de-acum iar pradă,
Noptii, am să fiu.

Iar va începe vîntul,
Stranüle-i povești.
Iar va începe vîntul,
Să-și îngîne cîntul
Trist, pe la ferestă.

O, de-ași ști, fugare, —
Gîndul de fi-ași ști.
Da-ași ști, fugare,
Încă trei zăvoare,
Ușei i-ași trînti.

Veșnic pentru jocu-ți,
Cranii tu desgropi.
Veșnic pentru jocu-ți,
Cresc sinistre 'n locu-ți,
Tînguiri de gropi.

Iată-l, iarăși rîde,
Ușile trîntind.
Nu știu, dar cînd rîde,
Vîntu'mi pare-un gîde
Victimei rînjind.

Ploaia cîntă-afară,
Stropii 'mi cîntă 'n pod;
Ploaia cîntă-afară,
Parcă 'n astă seară,
Cîntă un prohod...

Ion Scăenaru

Războiul anecdotic

Când se va încheia pacea?

— *Din jurnal de Genève* —

Doi cetățeni din Lausanne, frământați de povara întrebării: Când se va încheia pacea, după flagelul, care bătute lumea, au ajuns în cele din urmă la justa rezolvare.

Au publicat într-un ziar politic, că sunt dispuși să ofere un frumos premiu, pentru cel care ar găsi un temei acceptabil de cel puțin unul din guvernele țărilor beligerante, — ca apoi sub înrăurirea acelui motiv să se desfășure tratativele oficiale de pace.

Fericitul, care va putea să găsească formula inițială a tratativelor de pace va avea norocul să câștige grandiosul premiu de 500 (cinci sute de lei), oferit de cei doi cetățeni turburați de atâtea crime provocate de războiul mondial.

Înimosii cetățeni din Lausanne, când au oferit premiul, s'au gândit la toate probabilitățile concursului și au menționat, că dacă se vor ivi mai mulți concurenți — cari să fi găsit deslegarea problemei, cu aceleași șanse de acceptare, — atunci premiul se va împărți prin tîgere la sorți.

È remarcabil gestul cetățenilor. Din avutul lor modest, fac sacrificiul a 500 de lei, ca doar să înceteze războiul acesta, care pe fiecare minută consumă zeci de milioane de lei.

Fapt divers.

— *Tot războiul e cauza* —

A treia zi după începerea războiului franco-german, patronul unui magazin chemă pe funcționarul său, Durand și-i spuse:

— Domnule Durand, mă văd nevoit să te concediez. Desigur aceasta numai în intervalul războiului; pe urmă vei găsi îndată un loc în magazinul meu.

Acum, treburile nu merg și înțelegi d-ta. Treci, te rog pe la casier și... Să ne vedem cu bine.

Durand s'a dus la casier, a încasat 175 lei și a plecat îngândurat

spre locuința sa. Cum intră, chemă servitoarea și-i spuse:

— Margaretă, mă văd nevoit să te concediez. Negreșit, după război voi avea din nou trebuință de serviciile tale și te voi chema de urgență. Acum, înțelegi tu, Margaretă, războiul, necazuri; dă-mi te rog adresa.

Margareta însă nu știa, unde-o să plece, nu putea să aibă nici o adresă.

Durand era de vre-o 48 ani și n'a fost niciodată însurat. Margaretă era menajeră, bucătăreasă, și se îngrijea de tot ce trebuia casei lui Durand.

În sfârșit, Margaretă plecă și Durand rămase să facă tot ce făcea mai înainte fata asta vioaie, harnică și glumeață. A trecut o zi, Durand se simțea cam obosit cu înșăgășul; au trecut două, bucătăria exasperase pe Durand; iar în a patra zi Durand îngrozit de drumurile pe care trebuia să le facă umblând după târgueli, a renunțat să mai mănânce, răbdând ca un călugăr 24 ore închis în odaia sa, cu stăruirile trase, ca nici praf, nici dezordine să nu-l imbie să se scoale.

Foamea însă l'a scâlțâit și Durand a trebuit să se scoale dis de dimineață. Înbrăcat numai cu halatul cu o șapcă în cap, avu un moment înfățișarea unui inventator fericit. În fiecare dimineață o să se scoale tot așa de curând, și îmbrăcat ușor o să umble după târgueli, fără să-l cunoscă cineva. Of, mai ales pâinea la subțioară îl enerva la culme pe bietul Durand.

Zis și făcut. A plecat, a târguit și se întorcea grăbit acasă. La câțiva pași de poartă gardistul care părea să-l recunoască, se uită fix la Durand.

Acesta intimidat băgă pâinea grăbit sub halat. Gardistul se apropie, Durand înlemnise.

— Dece ascunzi, domnule? Cine ești d-ta; cum umbli așa pe stradă... o serie de întrebări chinuitoare, al căror răspuns s'a obținut

la secția de poliție. Partea cea mai ciudată a fost ca așa, în zorii zilei când Durand credea că n'o să fie văzut de nimeni cu târguile în brațe, un cărd de curioși, unii mai mucaliți, ca alții au întovărășit pe rusinosul Durand până la poliție.

Peste câteva zile, Durand s'a mutat la țară.

In submarine.

Un ziarist american a aflat prin anchete personale și a scris cam următoarele despre viața din submarine.

Când vasul s'ar găsi în fața dușmanului, atunci comandantul dă ordin să fie scufundat. Se închid toate deschizăturile, se pompează aerul până la o anumită presiune și apoi vasul se dă la fund.

În atare momente, pe vas domnește o tăcere de moarte: mașinile electrice funcționează fără să scoată un cîngăt. Și intrucât prin apă se aude cel mai mic șmopot, marinarii asculta cu atenție gata de acțiune la orice apropiere de vas străin.

Dar când submarinul este la fund, atmosfera din interior e extraordinar de greu de suportat.

Aerul cald, îmbăcsit de mirosuri, de gazuri și uleiuri e aproape năbușitor, care determină vrând-nevrând pe bieții marinari să ațipiască la somn, dacă să nu doarmă de-a binelea chiar. Mai ales marinarii tineri, neobișnuiți cu viața de submarine: dorm neîntrerupt câte 3-4 zile, în care timp nici nu mănâncă.

În submarine, se lucrează liniștit pentru că mișcările ample provoacă consumarea de oxigen și oxigenul trebuie păstrat în vas, precum apa trebuie păstrată în pustiu.

Căpitanul e silit să stea cam opt ore nemiscat pe un scaun, abia întinzându-și picioarele, cu ochii țintă la periscop.

Când se comandă ieșirea la suprafață, marinarii au o senzație organică de completă satisfacție.

Din carnetul de drum al unui ofițer german.

Ofițerul a fost făcut prizonier de francezi și asupra lui s'a găsit un caș cu note zilnice. Eztragem din el, câteva date.

„23 August. Compania mea înaintea spre Marna, a intrat într'un sat, B. Soldații din propria lor inițiativă s'au purtat ca cei mai veritabili vandali. Tot dar absolut tot a fost stricat, ruinat și furat.

Spectacolul caselor locuitorilor din sătutul ăsta nu poate fi descris decât cu un cuvânt: îngrozitor. N'a rămas o casă nedărâmată și asupra oamenilor strânsi la olaltă, bărbați, femei și copii s'au tras salve de foc.

„26 August. Compania mea a trecut pe la Vilers-en-Fagne. Populația franceză a înștiințat trupa franceză din împrejurimi, despre trecerea noastră. Ce era să facem? Am dat foc satului după ce legând de stâlpi pe preot și pe primar, i-am bătut cu nuele. Pe urmă, soldații fără nici un ordin au aruncat în flăcări pe numeroși locuitori.

Sper că nu voi mai fi în stare să asist la un al doilea spectacol de acesta, — termină ofițerul prusac, notele dela 26 August.”

Pentru orice reclamațiune sau schimbări de adresă d-nii abonați sunt rugați a atașa și una din benzile cu care primesc ziarul „Universul Literar”, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

La atacul unei tranșee germane

TĂRZIU

De trec și astăzi cu-a mea jale,
Prin lume ca printr'un pustiu,
Zadarnic îmi mai eși în cale,
E prea târziu...

Erai minunea mea odată,
Norocul meu nebănuit,
Și totuși numai pentru-o vorbă
Ne-am despărțit...

Și cum ne-am înțeles o vreme:
Eu un stingher, tu o stingheră,
Credeam că veșnică-i iubirea—
Și-a fost himeră...

A fi, pentru-a doua oră 'n cale-mi.
Sub cerul toamnei cenușii,
Revii frumoasă c'altă dată...
Dar e 'ârziul

S. Hortopan.

Vae Victoribus

de Trinida D. Coelho

În Decembrie, pe la orele 6 seara se întunecase de-abinelea. Cam pe la aceeași oră, José Gaio se întorcea spre casă, dela munte, singur, cu desăgii pe umăr, puțin speriat de tunetele cari bubuiau departe, în surdină. Deasupra lui, cerul se întuneca din ce în ce mai mult, de o culoare apăsătoare de furtună, care bagă spaima în sufletele oamenilor, și de care chiar păsările au o mare frică. Ploaia încetase, dar vântul de sud începu să sufle printre ramurile despuiate ale castanilor, făcându-le să murmure o elegie melancolică.

Lumina unui fulger puternic, făcu pe José Gaio să mărească pașul și să recite cântecul Fecioarei, făcându-și cruce. Un tunet izbucni ducându-și mormurul în imensitatea cerului. José Gaio simțea de o zi întreagă cum bubuie pământul sub picioarele sale.

Dar podul nu mai era departe, apoi venea o ridicătură de pământ și apoi casa lui.

— Voiu ajunge cu ajutorul lui Dumnezeu, își zise el pentru a-și face curaj.

Lucirea repede a unui fulger îi luă ochii. Înaintea lui apăru deodată un peisajiu luminat feeric, dar dispăru în același minut.

Acum începu să fugă speriat! Dar tunetul răsună atât de înfricoșător, încât călătorul se opri, din instinct, cu mâinile ridicate către cer, într-o poziție de implorare.

În fața pieirei, chiar arborii îi păreau înmărmuriți de frică. Trezându-se printre castani, murmurul surd al vântului îi se părea că este vocea rugătoare a naturii, unită cu a sa proprie pentru a cere milă mai mult timp.

José Gaio mergea clatinându-se. Dar se opri când fără să știe din ce parte, îl strigă cineva sinistru.

— Hei! José Gaio!

Voi să fugă, însă frica îi luase picioarele. Alți fulgeri lumină peisajiu. Închise nervos ochii, dar când tunetul urlă înfricoșător, stătuia fără viață ținti locul lui pe călător.

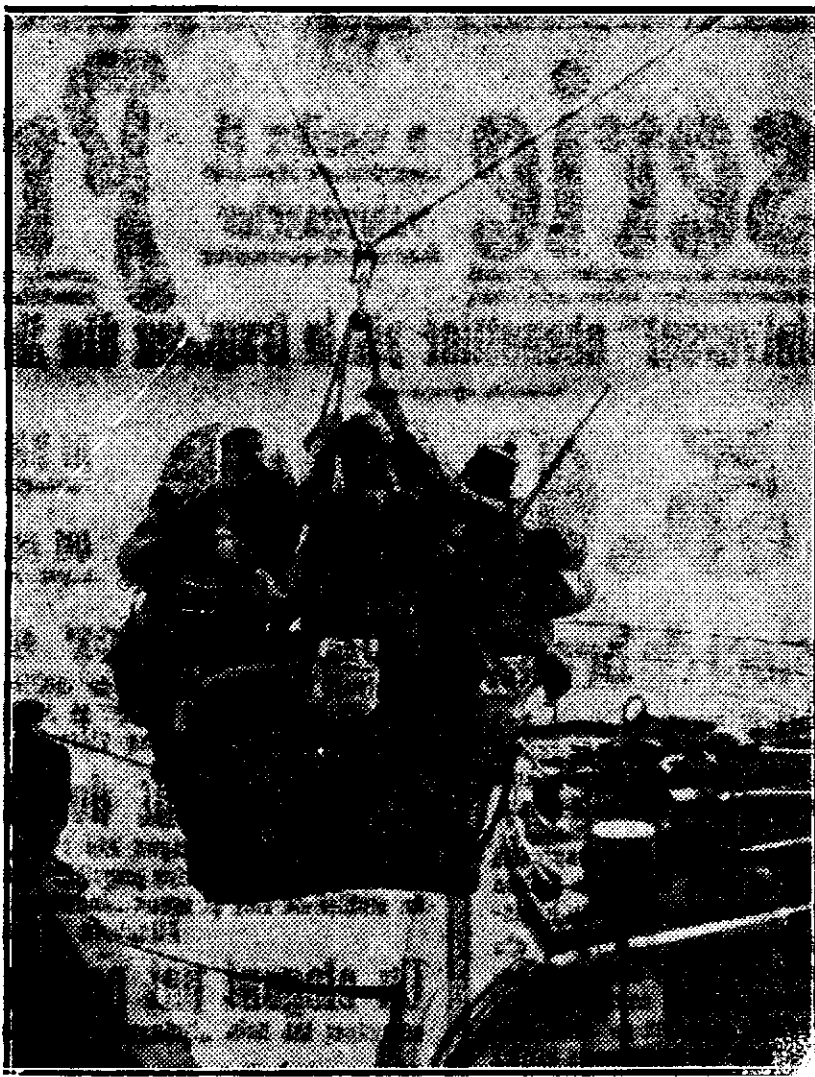
Atunci vocea sinistru, răsună din nou, ca o prelungire a tunetului:

— Hei! José Gaio!

Acum fugea, ca să ajungă mai repede la pod. Îi se părea că acesta odată traversat, ar fi trecut această bucată de loc, într'un minut.

Fără să vrea însă, cedând unei forțe superioare începu să meargă înapoi, cântând. Mugetul apei, care se rostogolea de desuptul podului, acest sgomot puternic dar monoton, făcu să se nască într'insul o mare frică. Rămase împietrit ascultând același glas.

— Hei! José Gaio!

Trupe franceze africane transportate la Dardanele

Și totodată, ca o prelungire, străluci un fulger, de culoarea aprinsă a sângelui.

Toate îi se păreau roșii, afară de crucea cea neagră, cu brațele lungi, cari păreau că desfid furtuna.

Această seninătate a crucii puse capăt uimirei sale. Ai putea spune, că acest nobil exemplu de mândrie era merit a umili și mai mult slăbiciunea sa. Își întoarse ochii și strânse cu putere pleoapele. Dar în zadar! Spaima era atât de puternică și-i turburase atât de mult creierul, încât pe un fond de culoarea sângelui, într'o apoteoză magică, vedea apărând curată, magică și fermă: crucea fatală. Îi veni o dorință irezistibilă să înainteze.

Îi se părea că un curaj vag îl îndemna și-i dilata pieptul.

În acest moment vocea lugubră reluă chemarea sa:

— Hei! José Gaio!

Se simțea sfârșit și se cutremura până în cele mai ascunse organe ale ființei sale. O frică puternică pusese slăpănire pe el, rupându-i ultima fibră de energie, după cum se rupe o cracă de viță uscată. Această paralizie îi cuprinsese tot creierul: nu mai putea să judece, nu mai putea lega o singură idee.

Un tunet puternic era de ajuns pentru a-l face să se cutremure ca pământul, apoi un fulger îl redăstepta la viața spiritului.

Avea o frică teribilă, văzând câmpia ce se întindea înaintea lui, luminată ca și cum ar fi fost în flăcări: aici o pădure de brazi, colo un emitaj, dincolo răsăreau pământuri fără ridicături. Arborii mari — despuieți de tot — aveau o înfățișare fantastică și puneau, în lumină cele mai delicate simțozități de trunchiuri și de ramuri. În mijlocul acestei scene vrăjitoarești, în același timp melancolică și majestuoasă, nenorocitul fără să simțea apăsător, desfigurată și aproape inert, trântit la pământ și rece ca crucea pe care o avea în față. Nu făcea nici o mișcare, nici o rugăciune nu mai eși depe buzele sale crispate. Voind să ar-

ticuleze un cuvânt, tunetul îi tăie prima silabă.

Apoi vocea sinistru nu-l păreasa de ioc

— Hei! José Gaio!

Fără a-i răspunde, căuta să o alunge ca și cum ar fi fost vocea unui vrăjitor.

Veni ploaia, la început cu picături mari, apoi în torente.

Îl biciuia fără milă, gonită de un furios vânt de sud.

José Gaio nu făcu nici un pas, pentru a găsi un adăpost, și nici nu se mișcă din loc. Fiindcă îl ardeau frigurile, potopul acesta fu o binefacere cerească pentru capul său îngreunat.

Dar fulgerele ce-și răsfărgeau luminând torente de apă, îl zăpăciră atât de mult, încât căzu inert pe marginea drumului, pe unde apa curgea nepăsătoare. Și vocea sinistru repeta:

— Hei! José Gaio!

Murdar ca o broască veninoasă, udat până la oase, ședea cu fața la pământ, unde căzuse.

Puțin mai târziu, deschizând ochii văzu, în șanțul în care îi era vârat obrazul, reflectându-se crucea neagră.

Ședea la locul ei: măreț, senină dreaptă! Ploaia încetase, și de pe brațele crucii cădeau picături roșii de ploaie ca niște lacrimi de sânge.

Lașul! Nici o comparație nu poate da o idee mai lămurită de starea acestui nenorocit, redus de frică la inactivitatea unui dobitoc. Era, ca o cârpă murdară, aruncată pe cărări, în așteptarea unui torent care să o ia cu el.

În timp ce zăcea astfel, doborât, ca un bou pe care o lovitură de topor l-a răpus, în fundul orizontului, edificiul fantastic al norilor plumburii, părea cel mai măreț, cel mai sublim și cel mai tragic dintre toate spectacolele.

Dar vocea, chemarea sinistru, predomina bubuiturile tunetului:

— Hei! José Gaio!

Aceasta durară timp mult, chiar ore întregi. La tremurătura frigului se adăoga aceia a fricii. José Gaio părea o stăcă pe marginea drumului.

Din timp în timp își da bine seama de starea sa și atunci o groază teribilă îl îngheța. Ar fi voit să se ridice, să fugă să dispară, — să fie drept ca crucea, să fugă ca vântul, să dispară ca fulgerele cari nu lasă urme în noapte.

Astfel de gânduri îl obsedau, dar nu puteau provoca într'insul nici cea mai simplă mișcare. Sacrificatul trebuia să piară acolo nenorocit, defăimț — ca un câine căruia i-au amputat cele 4 picioare. Aceste gânduri, pe care instinctul de a trăi i le sugera, îl înspăimântau mai mult chiar decât furtuna.

— Voiu muri aicea, dacă nu va trece cineva să mă ajute, își zicea cu groază.

Voiu muri aici, în mijlocul drumului, pe o noapte atât de teribilă, la picioarele acestei cruci cu brațele rigide.

Oare pentru el erau lacrimile pe care crucea le vărsa?

Zăcea, acolo, jos, când auzi la o mică distanță sgomot de pași. Cel care se oprea isbea pământul cu picioarele. José Gaio se simți re-trăind.

Va fi scăpat, drept ca crucea pe care un fulger viu i-o arătă. Nu-i mai păsa de vocea care îl striga:

— Hei! José Gaio!

Pașii se apropiară. Ca și cum i-ar fi fost frică să nu-i trăsnească picioarele, își concentră toată energia, și făcând o efortare supremă se dădu după frunziș. De mirat este faptul că în loc de a striga ajutor, acest nenorocit nu scotea nici o vorbă, de frică să nu fie surprins. Necunoscutul trecu, în capul gol, prin fața crucii. Șapte de rugăciune ajunseră până la urechile lui José Gaio. Dar necunoscutul nu se mulțumi numai cu ruga, ci acum plângea cu hohote. Cine să fi fost?

La lumina unui fulger, se văzu în umbră, fiul lui José Teudievo, livid ca un spectru. Nenorocitul venise să se roage pentru tatăl său, asasinat acolo acum câțiva ani, pe o noapte la fel cu aceasta. Apoi plecă, scoborând panta, în direcția podului. Singur lașul nu mai mișca, trântit pe frunzișul din prejurul crucii. Aceasta dură până spre sfârșitul nopții, când uraganul încetă pierdut într'un murmur lung, în cealaltă parte a orizontului.

Când apăru luna pe cerul albastru, umbra crucii căzu peste corpul lui José Gaio, ca o sărutare dulce, dar nu-l mai putu însufleți. Sacrificatul murise!

A doua zi, oamenii justiției, descoperiră la fața locului. Doctorii nu-l autopsiară.

— Frumoasă sugestie, zise unul răsând, sânge în ochi, sânge pe buze, sânge în nas!

Când cioclașii luară corpul, un bătrân preot căzu în genunchi în fața crucii și se închină. Apoi, ridicând mâinile uscate către cerul diafan rosti:

— Doamne! Doamne! Dreptatea Ta este teribilă, ca și nesfârșita Ta bunătate!

Secretul confesiunii! Preotul știa cine însemnase acel loc, pentru a pedepsi chiar acolo pe asasinul lui José Teudievo!

Trad. de C. C. Petrovici.

CASA de SANATATE

— SPECIALA PENTRU —

— BOALE DE FEMEI —

— SUB DIRECTIA —

DOCTORULUI I. KIRIAC

Chirurg primar; Setul serv. de gynecologie al Spitalului Eforiei

SECȚIE SEPARATĂ PENTRU BĂRBAȚI (hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale, stricturi uretrale, etc.)

Strada Sf. Ioniță 8, în dosul Teatrului Național
— TELEFON 2 96 —

***

Noua serie a marilor și valoroaselor Premii

ce oferă ziarul „Universul” abonaților săi la tragerea din Noembrie 1915

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cup. de Noembrie 1916

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobile de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Ville și Hoteluri.

Una Gramolă

mărimea 59-44-116 cm., construită în forma unui dulap de mahon foarte elegant lustruit, cu o despartitură jos care servă la conservarea plăcilor. Pavilionul din lemn de rezonanță în montură de fontă se află în interiorul dulăpului. Mecanismul extraforțe cu 3 arcuri. Brațul conic recurbat și diafragmă „Exhibition”. Această gramolă, o bucată de artă, merită a înfrumuseța cel mai luxos salon, este ca construcție ultima perfecțiune a renumitei fabrici marca „Inger” și ne-a fost furnizate de către reprezentantul ei d-l Jean Feder, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei, 54.

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică No. 10. Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

Un elegant dormitor de bronz

de mare valoare, compus din 1 pat, o noptieră și lavoir cu o oglindă, furnizat pentru premiile noastre, dela cunoscutul depozit de mobile de fier și bronz „Industria Metalică Marcu”. Bulevardul Elisabeta 8, București

Un elegant pat pentru copil cu împletitură de sârmă și somieră cumpărat tot dela „Industria Metalică Marcu”, Bd. Elisabeta, 8.

Una sobă „Godin” No. 3 tot dela depozitul de mobilă de fier și bronz „Industria Metalică Marcu” Bulevardul Elisabeta No. 8.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson”

fabrică de lichieri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Noembrie c.

Un ceșniț de metal alb fin argintat pentru cărți de vizită. Una casetă de bijuterii de metal alb, frumos argintat, în formă împletită. Una fructieră cu picior de metal alb, fin argintat. Un serviciu de ceai pentru 6 persoane, compus din 6 pahare de ceai cu suporturi, o zaharniță, o sticlă de rom, un cleștor de zahăr, toate de metal alb fin argintate, pe o tavă de lemn de mahon, cu monturi argintate. Una oglindă de mână de metal alb, splendid executată, pusă într-o mică casetă de lemn. Una cutie conținând 12 cutițe și 12 furculițe, de metal alb oxydat, pentru fructe. Toate aceste obiecte ne-au fost furnizate de marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie, FRATEII HOLLER, furnizorii Curții Regale, București, str. Carol 50, etaj.

Una vioară fină cu cutie, forma vioarei, inclusiv arcuș cu capră de fildes, garnitură de coarde fine englezești, camerton și sacăz; una mandolină italiană din lemn de palisandru frumos ornamentată. Un flaut cu capul de fildes, lucrat din cel mai fin abanos cu 14 clape, într-o elegantă cutie căptușită cu catifea. Aceste toate, furnizate de magazinul general de muzică „La Harpa”, București, str. Colței No. 5, renumit

în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce deubtează.

Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard” din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuiți atât pușcere neagră, cât și pulbere fără fum; Una carabină semi-automată de mare precizie Pieperi cu tirul garantat precis; Un revolver automat; Un flacon „Thermos”, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate dela marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, Buc.

Una pendulă mare de perete, modernă de nuc, cu sunetul melodios. Un ceasornic-brățară de argint pentru damă. Una brățară de damă, aur 14 carate, marcată, formă modernă cu pietre. Un serviciu manucure, complet de argint cu cutie tapisată. Cumpărate dela ceasornicaria COLTEL, magazin de încredere, str. Colței 31.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, măgărițar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumi-

ta fabrică de parfumuri „Camelia”, A. S. Aftalion, str. General Florescu n-rul 6, București.

Jumătate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotolii și patru scaune elegant tapitate; Un elegant birou de stejar pentru damă; O oglindă venețiană de cristal; Una etajeră de bambu; Un cuier de bambu cu oglindă de cristal pentru antreu, toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol 62, Buc.

Sease perechi ghete pentru dame sau bărbați, lucrate într-unul din cele mai luxoase ateliere de încălțăminte din Capitală, și anume dela moderna pielărie la „Cocos”, Stelian L. Georgescu-Cocos, Calea Moșilor 34. Aceste ghete se vor efectua după măsură, trimisă de câștigător, administrației ziarului nostru.

2 noptiere de mahon, în formă de dulăpior, fiecare având câte o placă de marmoră.

5 ceasornice de argint pentru busunar având inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice pentru birou cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscrip-

ție; 5 ceasornice de perete frumos pictate, se întorc la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice nichel, având și aparat Pres-Papier.

Una mașină de cusut, marca „Excella”.

5 assortimente complete din produsele ceasornice „Flora”, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

1 pereche vase de sticlă pentru flori, frumos pictate.

2 cămăși țărănești de noapte pentru bărbați, lucrate din pânză de casă, cu arnici roșii.

Una sobă fabrica „Matador” ultima perfecție.

Un vas de majolică pentru flori, montat pe un ghigort.

1 vas pentru flori pictat și aurit.

4 Splendide sacheuri pentru dame.

Donă candelabre de bronz, o adevărată podobă a casei.

Una pereche ghete pentru damă.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol” tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuintează incasatori. Plata abonamentelor se face direct la Cassa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană